

GRUNDNOTAT

12. august 2009
J.nr. 2003/1188-0006
Ref. CFE/MEB

Side 1/4

Grundnotat vedr. forslag til EUROPA-PARLAMENTES OG RÅDETS FORORDNING (EF) om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningsikkerheden og ophævelse af direktiv 2004/67/EF

Kom(2009) 363 af 16. juli 2009

Notatet er parallelfremsendt til Folketingets Europaudvalg og Folketingets Energipolitiske Udvalg.

1. Resumé

Den foreslåede forordning har til formål at forbedre de hidtil gældende rammer for opretholdelsen af naturgasforsyningsikkerheden. Der indføres en mere ensartet og koordineret tilgang til sikring af forsyningsikkerheden igennem såvel forebyggende foranstaltninger som foranstaltninger til at håndtere konkrete forsyningsafbrydelser, herunder en koordineringsmekanisme på fællesskabsniveau. Forslaget skal ses på baggrund af erfaringerne fra den russisk-ukrainske forsyningskrise i januar 2009, som påvirkede gasforsyningen til Fællesskabet via Ukraine. En ny væsentlig afbrydelse kan ikke udelukkes. Forslaget står i tæt sammenhæng med lovgivningen vedr. det indre energimarkedet. Et velfungerende konkurrencedygtigt indre marked er forudsætningen for øget forsyningsikkerhed på fællesskabsniveau. Samtidig er en fælles tilgang til opretholdelsen af naturgasforsyningsikkerheden nødvendig for at sikre, at det indre marked ikke bliver sat ud af kraft i konkrete krisesituationer.

2. Baggrund

Den russisk-ukrainske gaskrise i januar 2009, som forårsagede en afbrydelse af gasforsyningerne til Fællesskabet via Ukraine, påviste behovet for en mere sammenhængende og effektiv håndtering af naturgasforsyningsafbrydelser. Som reaktion på krisen opfordrede Det Europæiske Råd og Europa-Parlamentet til, at revisionen af det eksisterende direktiv til opretholdelse af naturgasforsyningsikkerheden (direktiv 2004/67/EF) fremskyndes.

Det gældende direktiv synes ikke tilstrækkeligt mere, fordi det giver medlemsstater et stort spillerum til ensidigt at træffe foranstaltninger for at håndtere gasafbrydelser, som kan true det indre markeds funktionalitet. Der stilles derfor forslag om, at det gældende direktiv erstattes med den foreslåede forordning.

3. Hjemmelsgrundlag

Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet).

4. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet, understreger Kommissionen under henvisning til det indre energimarked og forsyningskrisen i januar 2009 den stigende europæiske dimension af naturgasforsyningssikkerheden, som retfærdiggør en øget koordinering og Kommissionens direkte involvering. Når EU's forsyningssikkerhed trues, menes Kommissionen bedst egnet til at koordinere de fælles aktioner og at facilitere dialogen med tredjelande. Kommissionen påpeger det indre markeds centrale rolle for forsyningssikkerheden: en fælles, omfattende og effektiv tilgang til at sikre gasforsyningen er forudsætningen for, at det indre marked også kan fungere i konkrete krisesituationer.

Regeringen er enig i, at et velfungerende, konkurrence-præget indre energimarked er en forudsætning for at forbedre forsyningssikkerheden på EU-niveau og dermed også på nationalt plan. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau, især den ensartede udformning af reglerne på tværs af medlemslandene og den øgede koordinering vil bidrage til at forbedre mulighederne for effektivt at tackle konkrete krisesituationer og at øge forsyningssikkerheden igennem præventive mekanismer. Regeringen finder således, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Formål og indhold

Den foreslåede forordning har til formål at beskytte Fællesskabets gasforsyningssikkerhed gennem en ensartet tilgang til opretholdelsen af gasforsyningssikkerhed, idet der

- a. fastsættes fælles forsyningssikkerhedsstandarder (standarder for forsyningsinfrastrukturen og for kundeforsyningen),
- b. koordineres forebyggende foranstaltninger gennem handlingsplaner
- c. koordineres håndteringen af konkrete forsyningsafbrydelser gennem nødplaner og indførelse af en reaktionsmekanisme på fællesskabsniveau.

Infrastrukturstandard indebærer, at et medlemslands resterende infrastruktur ("N-1") i tilfælde af en afbrydelse af dens største gasforsyningsinfrastruktur skal kunne være i stand til at dække den samlede gasefterspørgsel i 60 dage med usædvanlig stor gasefterspørgsel i den koldeste periode, der statistisk set forekommer hvert tyvende år. Standarden vil også kunne opfyldes på regionalt niveau. Desuden vil den kunne opfyldes igennem foranstaltninger på efterspørgselssiden, som kan kompensere for en afbrydelse af forpligtelser. Infrastrukturstandarder indebærer tillige, at transmissionssystemoperatørerne som udgangspunkt sørger for, at "reverse flows" er muligt på alle samkoblingspunkter ved grænserne inden for to år efter forordningens ikrafttræden.

Der fastsættes desuden ensartede relaterede *forsyningsstandarder* for visse kundegrupper. Disse omfatter som udgangspunkt alle husholdningskunder. Der skal sikres gasforsyninger til disse kunder

- i 60 dage med usædvanlig stor gasefterspørgsel i de koldeste perioder, der statistisk set forekommer hvert tyvende år

- i 7 dage i tilfælde af ekstrem koldt vejr, som statistisk set forekommer en gang hvert tyvende år
- i 60 dage i nødsituationer, som er nærmere defineret i forslaget.

Medlemslandene skal tillade naturgasselskaberne at opfylde kriterierne på regionalt eller på fællesskabsniveau.

For at sikre gennemførelse af forslagets krav, skal hvert medlemsland udpege *en kompetent myndighed*.

Denne fastsætter en forebyggende handlingsplan og en nødplan, som skal være koordineret med andre medlemslandes kompetente myndigheder og forelægges Kommissionen. Kommissionen kan kræve ændringer.

Handlingsplanen, der skal ajourføres hvert andet år, skal

- sikre opfyldelsen af ovennævnte forsyningssikkerhedsstandarder,
- vurdere de risici, der påvirker forsyningssikkerheden,
- indeholde forebyggende foranstaltninger for at imødegå de påpegede risici, og
- oplyse om relevante offentlige serviceforpligtelser.

Nødplanen, som skal tage udgangspunkt i nærmere definerede kriseniveauer (varslingsniveau, alarmering, nødsituation) skal

- definere alle relevante aktørers roller og ansvarsområder,
- definere procedurer for hvert kriseniveau,
- etablere en kriseorganisation (kriseleder/krisehold),
- fastslå konkrete foranstaltninger for at håndtere situationen (primært markedsbaserede foranstaltninger, inkl. kompensationsordninger og handelsaftaler med sigte på at stille gas til rådighed i tilfælde af en nødsituation; sekundært andre foranstaltninger såsom strategiske gaslagre, tvungen brændselsomlægning etc.), og
- beskrive samarbejdsmekanismer på tværs af grænserne.

Den udpegede kompetente myndighed skal oplyse Kommissionen om, at der er iværksat et af kriseniveauerne. Kommissionen verificerer, om erklæringen af en nødsituation er berettiget og at den ikke påvirker det indre markeds funktion og urimeligt beyrder naturgasselskaber.

Forslaget skaber desuden mulighed for en *nødmekanisme på fællesskabsniveau*, som Kommissionen kan aktivere, hvis et medlemsland anmoder om det, hvis Fællesskabet mister mere end 10 % af sin daglige gasimport fra tredjelande, eller hvis der er mere end én kompetent myndighed, der har erklæret en nødsituation på nationalt niveau.

Kommissionen bistås af en *gaskoordinationsgruppe* bestående af repræsentanter for de kompetente myndigheder, ACER, ENTSO-G og repræsentanter fra industrien og kunder.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa Parlamentet har endnu ikke udtalt sig i sagen.

7. Gældende dansk ret og forslagens konsekvenser herfor

Danmark har gennemført det gældende direktiv 2004/67/EF om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsynings sikkerheden med bekendtgørelsen nr. 884 af 21. august 2006 om varetagelse af naturgasforsynings sikkerheden. Forordningen vil erstatte den gældende bekendtgørelse.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Forslaget vil muligvis medføre, at naturgasselskaberne skal investere i distributions- og transmissionsnettene. Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle eller miljømæssige konsekvenser.

9. Høring

Forslaget har været sendt i høring den 22. juli 2009 med høringsfrist den 24. august 2009. Et supplerende grundnotat med høringssvar fremsendes efter høringens afslutning.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regerings generelle holdning er at fremme en stærk klima- og energipolitik i EU, herunder forsynings sikkerhed som en af søjlerne under den 2. Strategiske Energirededgørelse. Den danske regering er derfor overordnet positivt indstillet overfor forslaget fra Kommissionen. En ensartet udformning af reglerne på tværs af medlemslandene og den øgede koordinering vil bidrage til at forbedre mulighederne for effektivt at tackle konkrete krisesituationer og øge forsynings sikkerheden igennem præventive mekanismer.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, de andre lande vil stille sig overvejende positivt overfor forslaget.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Europaudvalget.